

DNA Knihovny

DNA knihovna

- genomová
- cDNA

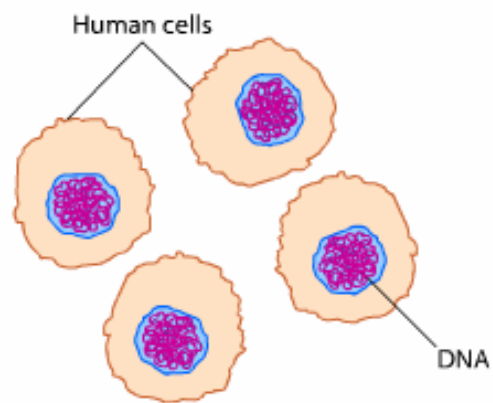
GENOMOVÁ DNA KNIHOVNA

- Knihovna genomové DNA je soubor fragmentů DNA jednoho organismu, které jsou uchovávány v plasmidech hostitelského organismu (např. bakterii).
- V této formě mohou být fragmenty vyšetřovány pro identifikaci genů. Každý z fragmentů buněčné DNA vložený do klonovacího vektoru a pomnožený v hostitelské buňce představuje klon genomové DNA .

- Soubor rekombinantních plasmidů nesoucích různé fragmenty představuje tzv. knihovnu genomové DNA.

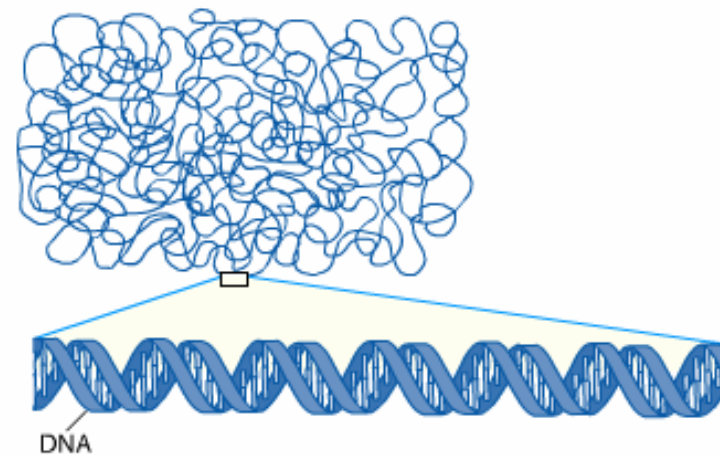
Vytváření genomové DNA knihovny ?

1. Izolování a vyčištění DNA

Creating a DNA Library

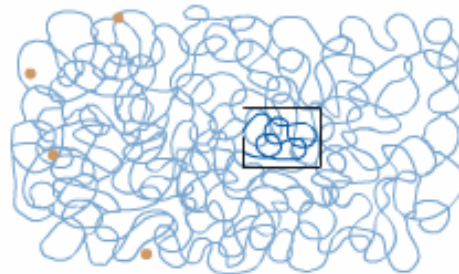
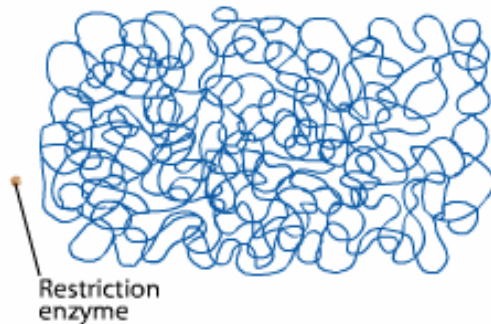
1. Extract and purify DNA.

2. Natrávení DNA pomocí restrikčních enzymů

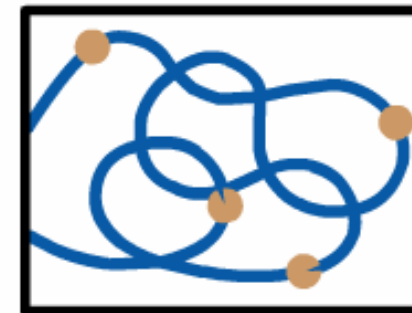
Creating a DNA Library

1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.

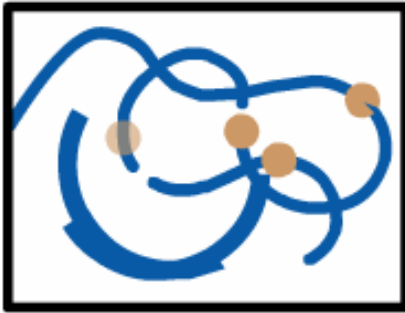
Creating a DNA Library

1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.

Creating a DNA Library

1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.

Creating a DNA Library

1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.

Creating a DNA Library

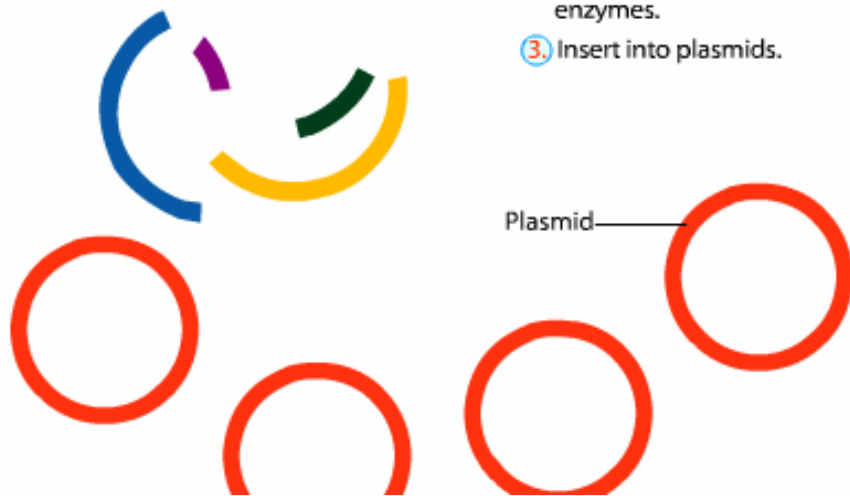
1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.

3. Vložení fragmentů do plasmidů

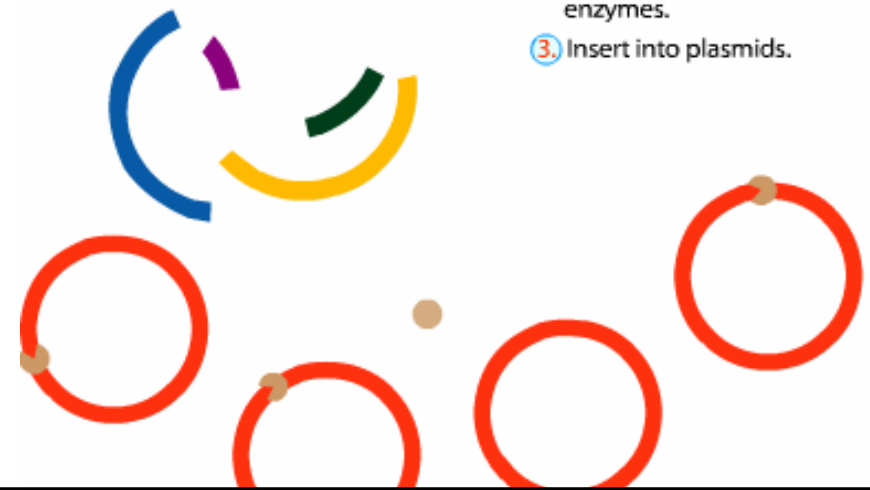
Creating a DNA Library

1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.
3. Insert into plasmids.

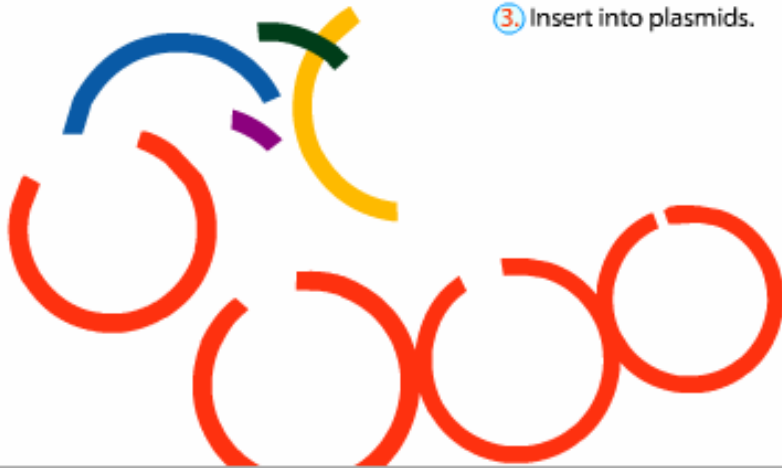
Creating a DNA Library

1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.
3. Insert into plasmids.

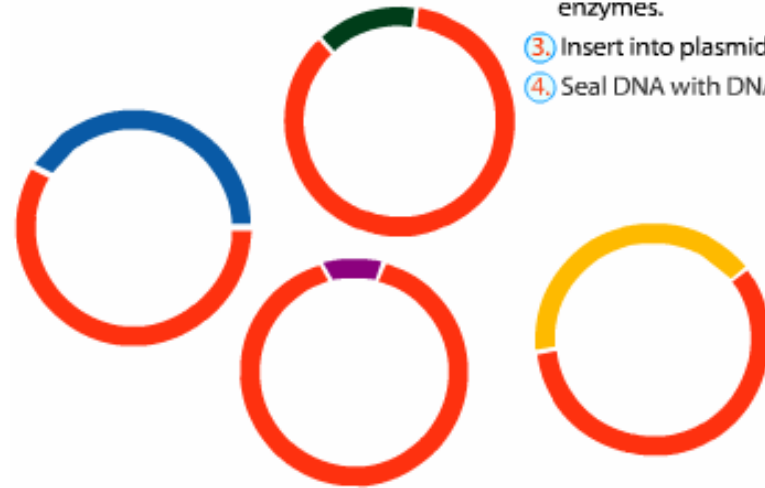
Creating a DNA Library

1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.
3. Insert into plasmids.

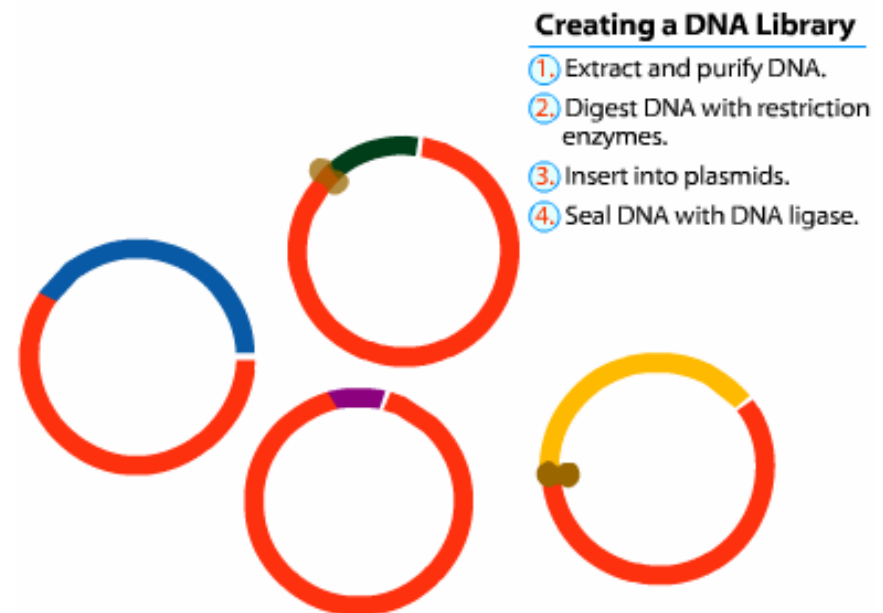
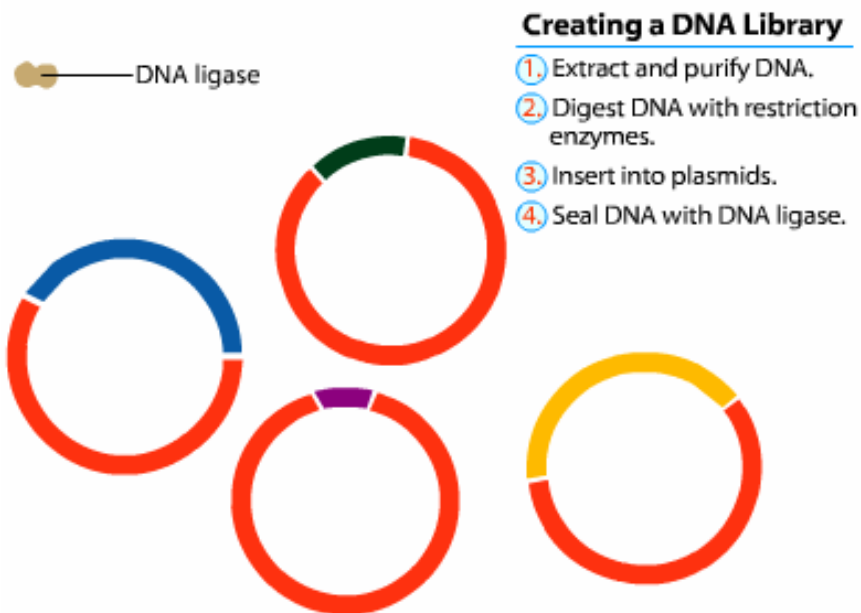

Creating a DNA Library

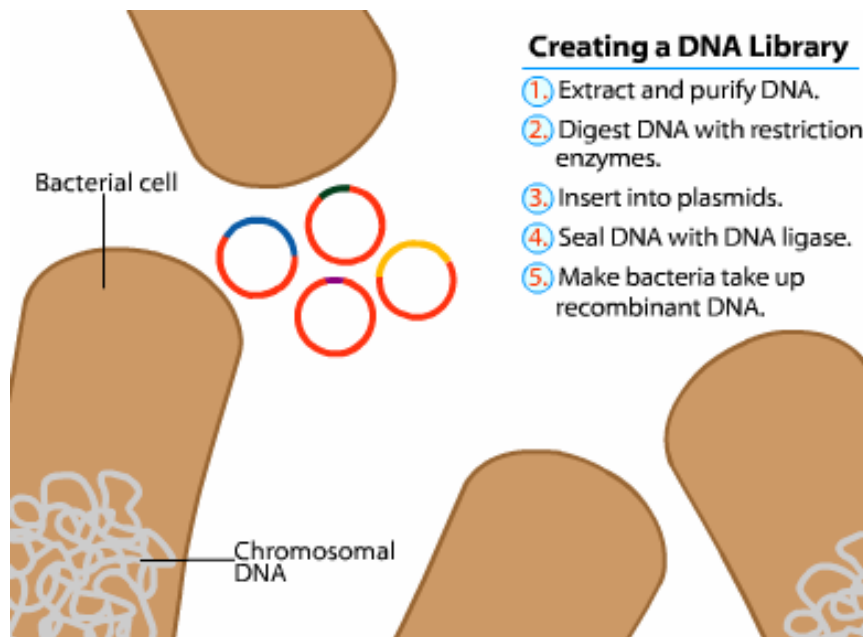
1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.
3. Insert into plasmids.
4. Seal DNA with DNA ligase.

4. Zapečetění DNA pomocí DNA ligás v plasmidech

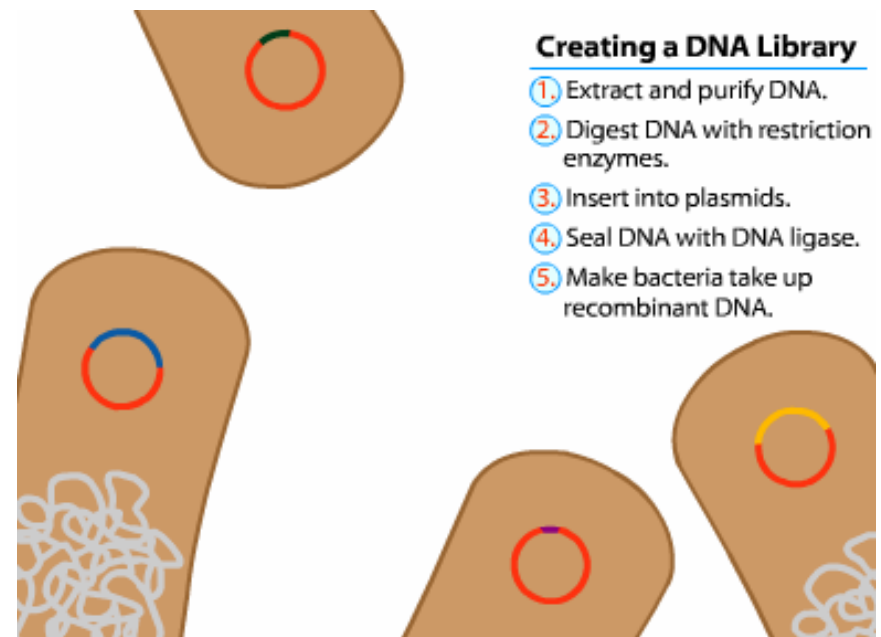

5. Vložení rekombinantních plasmidů do bakteriální buňky

Creating a DNA Library

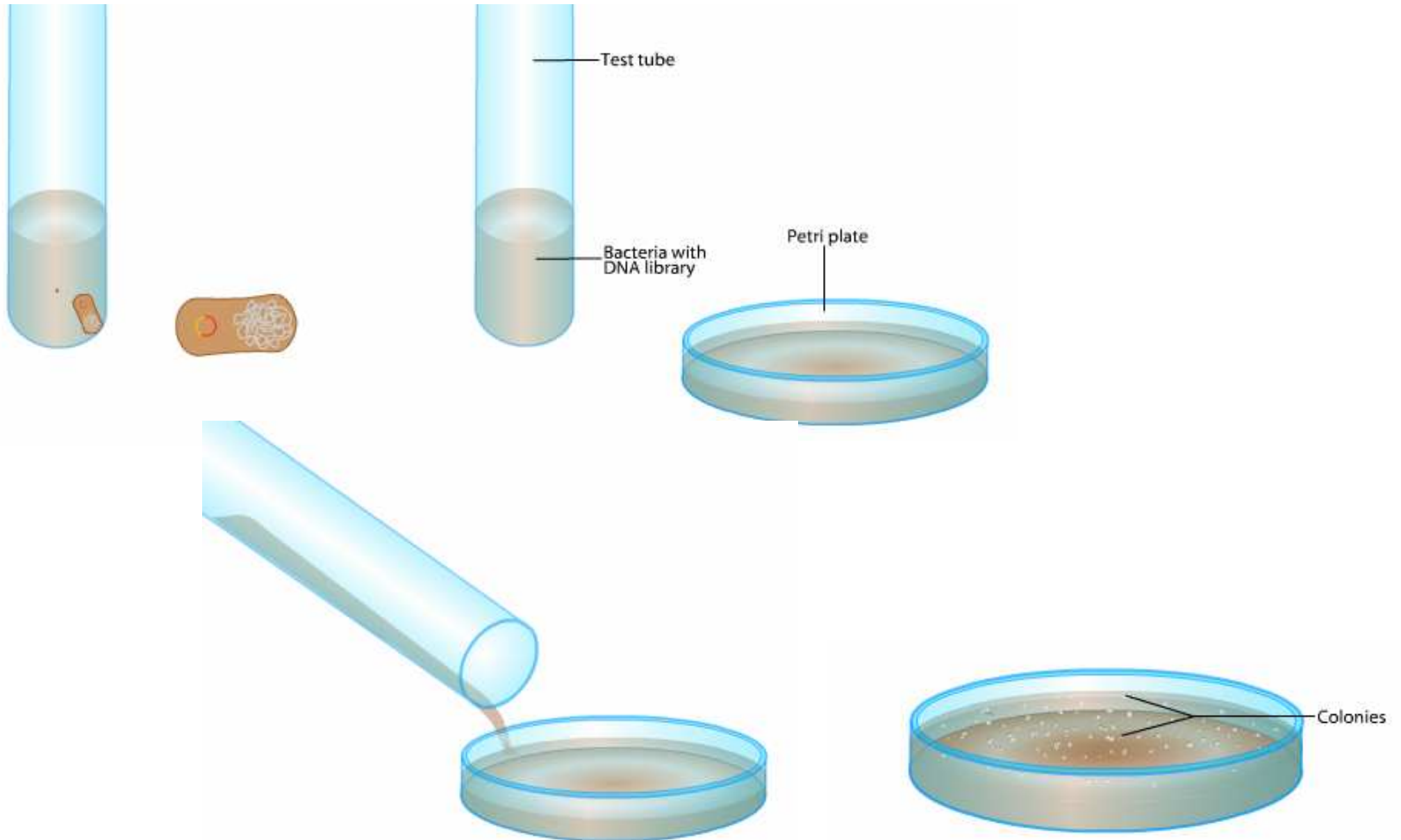
1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.
3. Insert into plasmids.
4. Seal DNA with DNA ligase.
5. Make bacteria take up recombinant DNA.

Creating a DNA Library

1. Extract and purify DNA.
2. Digest DNA with restriction enzymes.
3. Insert into plasmids.
4. Seal DNA with DNA ligase.
5. Make bacteria take up recombinant DNA.

6. Pomnožení bakterií na živné půdě

- Knihovny genomové DNA se využívají především pro získání dostatečného množství genetického materiálu pro určení sekvence genomu.
- Z genomové knihovny lze izolovat žádaný gen jen v některých případech. Jedná se především o bakteriální geny, jejichž kódující oblasti nejsou přerušeny nekódujícími sekvencemi (introny) a na poměrně krátkém úseku DNA zůstává celistvý gen.

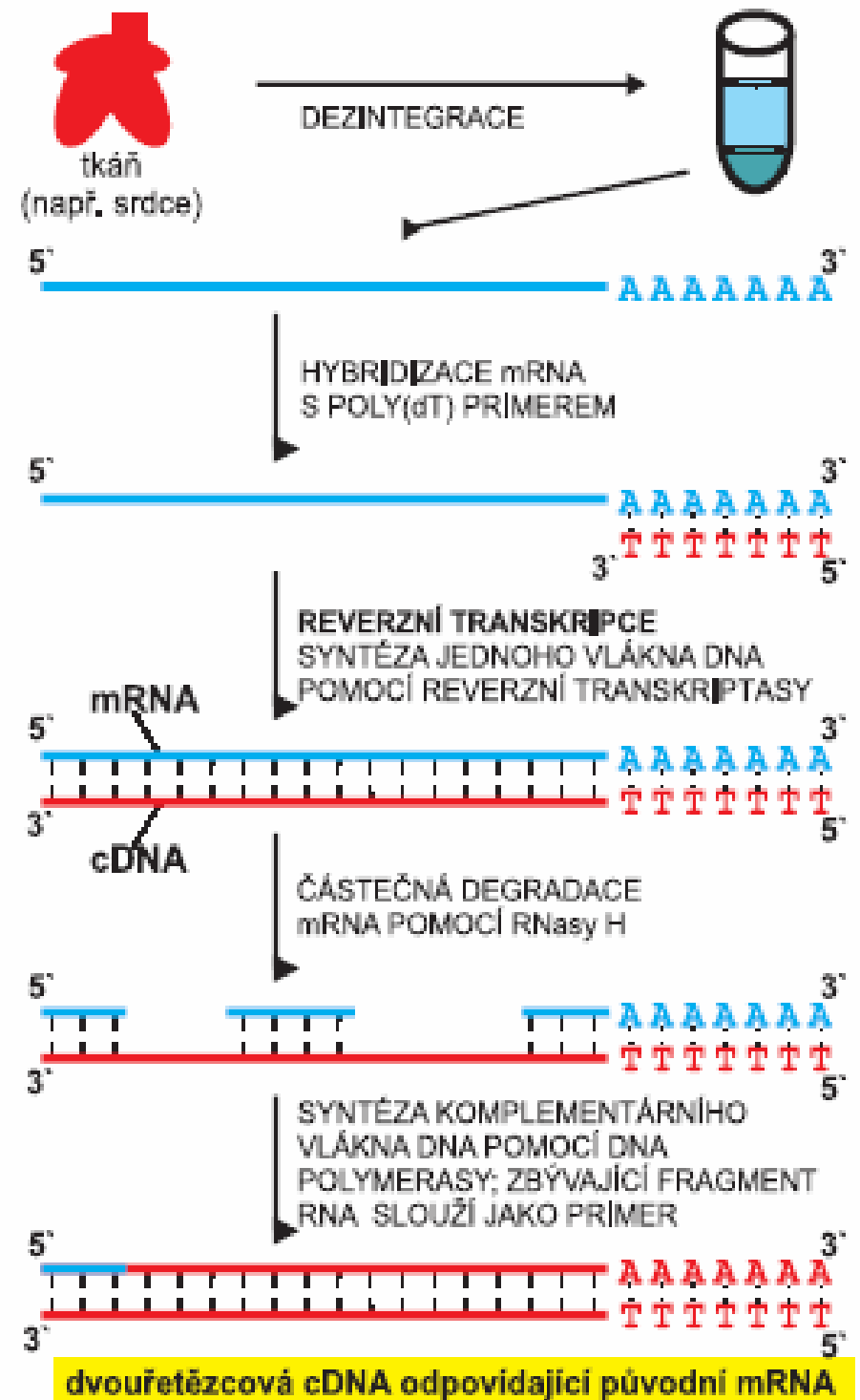
- Genomový klon obsahující žádaný gen lze identifikovat hybridizací se značenou sondou nebo jeho vnesením do mutantního hostitele, který danou vlastnost postrádá (je-li projev genu detekovatelný).

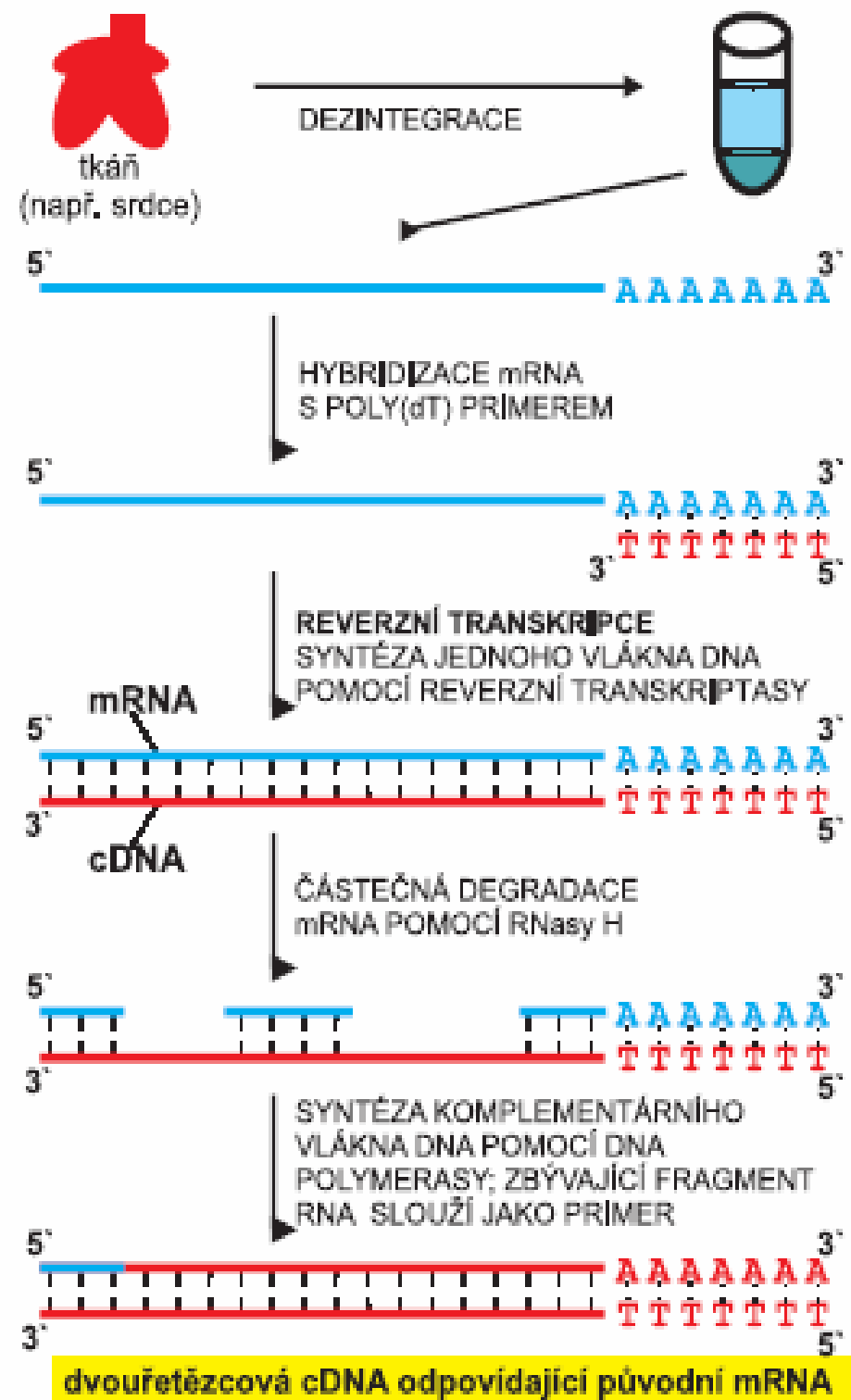
cDNA KNIHOVNA

- V případě vyšších organismů v jejichž genech jsou kódující sekvence (exony) přerušeny introny lze využít alternativní strategii – zpětný přepis mediátorové RNA (mRNA) do sekvence DNA.
- V buňce z níž je mRNA izolována totiž po přepisu genu (transkripci) již došlo k vystřížení intronů z mRNA, její sekvence tak odpovídá celistvé kódující oblasti a je zakončena sekvencí několika desítek adenosinů.

- Pro přepis mRNA in vitro se využívá specifické DNA polymerasy, enzymu reverzní transkriptasy (RT) izolované z retrovirů (1970; Baltimore a Temin).

- Podobně jako jiné DNA polymerasy neumí RT iniciovat polymeraci de novo, ale vyžaduje přítomnosti krátkého úseku DNA (očka - primeu) již připojeného na matrici (mRNA) podle které vytváří komplementární vlákno DNA, tzv. cDNA (z angl. Complementary DNA).

- Jako obecného primeru se v tomto případě s výhodou využívá krátkého oligonukleotidu poly(deoxyT) a vzniká heteroduplexní dvouřetězcová RNA/DNA molekula. RNA je následně naštěpena pomocí enzymu RNasy H a druhé vlákno DNA je syntetizováno pomocí DNA polymerasy, která využívá nerozštěpenou RNA jako primer.

- Vytvořená dvouřetězcová DNA je následně vložena do klonovacího vektoru a vzniká cDNA klon. Soubor cDNA klonů připravený z mRNA izolované z určité tkáně se nazývá knihovna cDNA.
- Na rozdíl od knihovny genomové DNA obsahuje knihovna cDNA pouze ty kodující sekvence, které jsou v dané buňce (tkáni) v daný čas exprimovány.

- Knihovna cDNA je cenným materiálem umožňujícím predikovat aminokyselinové sekvence kódovaného proteinu nebo jeho nadprodukcii proteinů v bakteriálních nebo kvasničných buňkách, které nejsou schopny vyštěpovat introny.

Bude na měsíci knihovna ?

- S tímto zajímavým nápadem jak zachránit život na Zemi v případě globální katastrofy přišla nedávno Evropská kosmická agentura.
- ESA chce v budoucnu vytvořit na našem kosmickém sousedovi jakousi „Noemovu archu“, kde by byly uloženy vzorky DNA zástupců fauny a flory a také člověka. Vzorky z této knihovny by pak byly použity v případě globální katastrofy, tedy například kolize Země s cizím tělesem, nebo jaderné války.

- Se sběrem a archivací vzorků DNA začali vědci před nedávnem, dostat něco na Měsíc umíme již od šedesátých let minulého století.
- Jediné v čem tak trochu pokulháváme je zpětný postup, tedy ze vzorků DNA vytvořit zdravé zvíře či rostlinu. Díky velkému a rychlému rozvoji genetiky a příbuzných věd, bude i tento problém brzy vyřešen. Ona „Noemova archa“ by pak mohla být součástí lunární základny, která by měla na Měsíci vyrůst do dvaceti let.